

opheffen, niet een grondige hervorming van de maatschappij. Voor een zodanige hervorming waren de katholiek en christelijk georganiseerde arbeiders nooit warm gelopen en wat de in het NVV georganiseerden aanging, was van belang dat hun leiders in de naoorlogse plannen waarvoor zij actie wilden voeren, binnen het bestaande maatschappelijke kader waren gebleven.

Wat voor plannen waren dat?

De bezetter had in juli '40 het NVV gelijkgeschakeld en had in augustus '41 hetzelfde gepoogd met het RKWV en het CNV. Nadien waren de voorzitters van de drie centrales: E. Kupers, A. C. de Bruyn en A. Stapelkamp, onderling in contact gebleven. Een poging van Kupers om de Bruyn en Stapelkamp te winnen voor het denkbeeld dat er na de bevrijding slechts één vakcentrale zou komen, was mislukt. Afsproken was dat dan een Raad van Vakcentrales zou gaan fungeren – een raad van zes leden (twee voor elke centrale), van wie evenwel slechts vier stemgerechtigd zouden zijn: de Bruyn, Stapelkamp, Kupers en nog een tweede NVV-functionaris: de jeugdige A. Vermeulen, afkomstig uit een vierde organisatie, de Nederlandse Vakcentrale (zij telde ruim vijftigduizend leden: hoofdzakelijk ambtenaren en kantoorbedienden), die zich, nadat voorzitter Kupers door de NSB'er Woudenberg was vervangen, bij het NVV had gevoegd; Vermeulen was nadien hoofd van de sociaal-economische afdeling van het hoofdkantoor van het NVV geworden – hij had in september '41 in het nationaal-socialistische weekblad *De Waag* gejuicht over het vele goede dat op sociaal gebied sinds mei '40 tot stand zou zijn gebracht, maar had op 1 mei '42, toen Seyss-Inquart het NVV tot Nederlands Arbeidsfront had getransformeerd, de organisatie verlaten.

Deze vier nu hadden in '42 en '43 allerlei overleg gepleegd met drie vertegenwoordigers van de werkgevers-organisaties die na Seyss-Inquarts poging tot gelijkenschakeling van het RKWV en het CNV zichzelf ontbonden hadden: Stikker, voorzitter van de Raad van overleg in arbeidszaken, mr. B. C. Slotemaker, directeur van het bureau van het Verbond van Nederlandse werkgevers, en Kortenhorst, secretaris van de Algemene Katholieke Werkgeversvereniging. Die laatste drie waren met het bestuur van het Verbond van Protestants-Christelijke werkgevers in contact gebleven en hadden mede namens dat bestuur in '44 belangrijke afspraken gemaakt met Kupers, Vermeulen, de Bruyn en Stapelkamp: de drie centrales van arbeiders en de drie van ondernemers zouden, mede ter voorkoming van arbeidsconflicten, na de bevrijding de Stichting van de Arbeid oprichten – vertrouwd werd dat deze aan het sociale front de rust zou kunnen bewa-